

tarlatok elindításának, ahol szintén rendszeresen kiállított. 1957-ben Tornyai-plakettel, 1973-ban a városi tanács különdíjával jutalmazták. Viszonylag korán, 1976. augusztus 2-án halt meg, távozása érzékeny veszteség volt.

Decemberi születésű révén, rögtönzött panteonunk végére került *Irányi Dezső*.^{*} Nevét kitörő siker, hírnév nem övezte, a Vásárhelyen 1858. december 15-én – éppen 125 éve – született jogász, újságíró, író rövid életében (1900. ápr. 2-án hunyt el) a magyar sajtó és irodalom szorgalmas, derék munkása volt. Mint a Jókai, Mikszáth (szegedi újságíró 1878–81 között!) nyomán elinduló népies hangvételű nemzedék tagját, Gárdonyi, Tömörkény idősebb, s bár halványabb tehetségű, de az ő tevékenységüket mindenképpen előkészítő testvéreinek tarthatjuk. Már pesti jogászevei alatt írogatni kezdte a Honba az ún. paraszt-rajzokat, főleg a nép életét ábrázoló, sokszor helytörténeti vonatkozású (Nótás Szabó Pál, Nagy András János) karcolatai, beszélei, életképei az 1880-as évek elejétől rendszeresen jelentek meg a Pesti Hírlapban, a Pesti Naplóban, a Nemzetben, Magyarországon, Nagyvilágban, a Budapesti Hírlapban, valamint helyi és szegedi lapokban. Városi aljegyző lett Vásárhelyen, majd a szegedi törvényszék albirája. Sorra jelentek meg elbeszéléskötetei: 1886-ban a Falusi történetek és életképek, 1889-ben Az avarban, 1893-ban a Pitypalaty, 1894-ben a Pipacsok. Érdekelte a népköltészet, gyűjtéséből a Figyelő közölt mutatványokat, a szegedi Dugonics Társaság szépirodalmi osztálya tagjává fogadta.

Köszegfalvi Ferenc

HÍREK

Bessenyei Györgyre emlékeztek Nyíregyházán az 1982. évi múzeumi és műemléki hónap keretében. Az Északi temetőben défelőtt síremléket avattak, ahol *Gyuricsku Kálmán*, Nyíregyháza város tanácselnöke mondott beszédet. Az emlékmű avatásán részt vettek a testőr költő nevét viselő intézmények képviselői, az állami szervek. Tisztelgésük jeléül koszorút helyeztek el a Tiszabercelről érkezett vezetőik, valamint megjelentek Bakonszeg képviselői, ahol a felvilágosodás nagy magyarja utolsó éveit élte.

Délután a Bessenyei György Tanárképző Főiskolán tudományos emlékülésen beszélt több előadó a Nyírség nagy szülőttjéről. Az előadók és a témák a következők voltak: *Némedi Lajos* egyetemi tanár: Bessenyei kultúrpolitikai törekvései, *Bíró Ferenc*, az MTA Irodalomtudományi Intézetének munkatársa: A Bessenyei-kutatás és a kritikai kiadás helyzete, *Bánszki István* főiskolai docens: Bessenyei a magyar irodalomtudományban, *Oroszné Deák Judit* főiskolai docens: Bessenyei pedagógiája, *Kiss Ilona* főiskolai adjunktus: Bessenyei filozófiai gondolataiból, *Katona Béla* főiskolai tanár: Egy legenda nyomában (Adalékok Bessenyei utóéletéhez), *Erdész Sándor* múzeumigazgató: A Bessenyei-emlékház Tiszabercelen.

Harasztosi Csaba

*

Fennállásának 650 éves jubileumát ünnepelte Sásd nagyközség 1982. november második felében. Sásd első okleveles említésekor – 1332-ben – már plébániási hely volt. Az emberi élet első nyomai a késő bronzkorra tehetőek. A főútvonal mentén fekvő Oroszló és Sásd az átkelési lehetőséget teremtette meg. E feladatra a törökök palánkvárat építettek, amelyet Zrínyi Miklós hadjárata során felégetett. A település polgári fejlődése, a járási szintű igazgatási központtá válásával a XIX. század közepén kezdődött és a vasútvonalak kiépülésével gyorsult fel. 1919-ben itt székel Baranya megyei Tanácsa és Direktórium. Fejlődését az első világháború derékba törte, napjainkban azonban ismét erőteljesen gyarapodik.

Az egy héten át tartó ünnepségsorozat a honismereti szakkör irányította, amelyben részt vesznek a település vezetői, szellemi élgárdája. Vajda József 22 évvel ezelőtt hozta létre ezt a szakkört, azóta több sikeres kiállítás, kiadvány, tanulmány, és a mostani ünnepségsorozat bizonyítja a kezdeményezés életretelenségét. Az ünnepségen sor került a helytörténeti kiállítás és a 100 éves vasútvonal kiállítás megnyitására, hajdani sásdi diákok találkozájára, gyermek művészeti csoportok bemutatására, sportbemutatóra, KISZ-alapszervezetek komplex vetélkedőjére, falumonográfia bemutatására, KMP-emléktábla koszorúzásra, ünnepi tanácsülésre. A rendezvények a lakosság minden rétegét megmozgatták.

Honismereti szempontból kiemelkedő jelentőségű, hogy az elkészült falumonográfiát eljuttatták a község minden családjához.

Zóka László